ทะเบียนรวบรวม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิต ได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้รวบรวมฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ของจังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม	๑ – ๔
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	๕ – ๑๒
๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย	๑๓ – ๑๖
๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม	๑๗ – ๑๙
๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีไทย	๒๐ – ๒๕
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประเพณี	๒๖ – ๒๗
๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร	๒๘ – ๓๑
๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๓๒ – ๓๔
๙. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษา และวรรณกรรม	๓๕ – ๓๗
๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม	๓๘ – ๔๐
๑๑. อ้างอิง	๔๑

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

๑. ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลท่าระหัด

นายสุชาติ สอนศิลป ผู้ก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลท่าระหัด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ปัจจุบันมีเนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่ และมีสมาชิกประมาณ ๓๐ คน

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลท่าระหัด ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ ในศูนย์เรียนรู้แห่งนี้มีการปลูกพืชไว้หลายชนิด อาทิเช่น อ้อย กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม มันสำปะหลัง มะม่วงเขียวเสวย มะม่วงน้ำดอกไม้ ฝรั่ง และต้นยูคาลิปตัส เป็นต้น อีกทั้งในส่วนของร่องน้ำก็มีการเลี้ยงปลา หลากหลายชนิดอีกด้วย

ปัจจุบัน คุณลุงสุชาติ สอนศิลป ได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า โดยการคั้นน้ำอ้อยจากต้นอ้อยสด ๑๐๐% มาบรรจุใส่ขวดไว้จำหน่าย หากผู้ใดมีความสนใจที่จะขอเข้ามาศึกษาศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งนี้หรือน้ำอ้อยสด ๑๐๐% สามารถติดต่อ คุณลุงสุชาติ สอนศิลปะ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๐-๔๔๕-๒๒๕๗

๒. แหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านหมี่ ครัวเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
(การทำปุ๋ยอินทรีย์ ,น้ำหมักชีวภาพ , ครัวเรือนพอเพียง)

นาย สิงห์เดิม แสงสว่าง

การทำปุ๋ยไว้ใช้เองโดยที่ไม่พึ่งพาสารเคมีทำให้เรามั่นใจได้ว่าปุ๋ยที่เราใส่บำรุงพืชผักที่เราปลูกจะปลอดภัยแน่นอน ซึ่งการทำปุ๋ยนั้นอกจากจะได้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ปลอดภัยแล้วเรายังสามารถนำมาใช้เป็นกิจกรรมยามว่างร่วมกันภายในครอบครัว หรือ ในชุมชนได้อีกด้วย การทำปุ๋ยโดยมีหลักการคือ เลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช และให้พืชเลี้ยงเรา ครัวเรือนที่ดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นครัวเรือนตัวอย่างที่ได้นำแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและยังได้ให้เป็นจุดแลกเปลี่ยนรู้ให้กับชุมชนซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของคนในหมู่บ้านที่จะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติจริง

<u>สามารถติดต่อได้ที่</u> ชุมชนบ้านหมี่ บ้านเลขที่ ๑๐๓/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

๓. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ข้าวไรซ์เบอร์รี่ (บ้านกระจัน)

นายวินัย ประสิทธิ์ผล
เลขที่ ๕๘ หมู่ ๒ (บ้านกระจัน) ตำบลกระจัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
เบอร์โทร : ๐๙๐-๔๔๑๕๙๙๓

เกษตรอินทรีย์ คือการทางการเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติ โดยที่พื้นที่ที่ทำเกษตรนั้นต้องไม่มีสารพิษ หรือสารเคมีตกค้างและหลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศน์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติให้มากที่สุด โดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ หรือสิ่งที่ได้มาจากการตัดต่อพันธุกรรม และมุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีแผนการจัดการอย่างเป็นระบบในการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ได้ผลผลิตสูง อุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดสารพิษ ทั้งยังช่วยลดต้นทุนการผลิต และสามารถประยุกต์ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ เพื่อคุณภาพชีวิต และสนับสนุนแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๑. ผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือน (เครื่องจักสาน)

นางทวีป บุญยัง

อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

นางทวีป บุญยัง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมเครื่องจักสาน ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือน อีกทั้งยังเปิดบ้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้เครื่องจักสาน อาทิเช่น การสานพัด , การสานกระจาด , การสานตะกร้า เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการฝึกฝนอาชีพให้กับคนในชุมชน สามารถทำเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนในพื้นที่ ตำบลท่าระหัด นอกจากการทำเครื่องจักสานแล้ว ป้าทวีป บุญยัง ยังมีความรู้วิธีการทำผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน เช่น น้ำยาล้างจาน, น้ำยาสระผม อีกด้วย

๒. ชุมชนบ้านทุ่งเจริญ-ท้ายคลอง

นายบัวคา คล้ายสุบรรณ
บ้านเลขที่ ๑๗๙ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

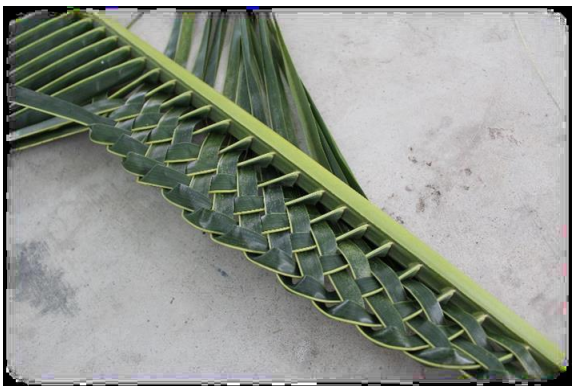

การสานทางมะพร้าวของชุมชนบ้านทุ่งเจริญ-ท้ายคลอง เป็นการสานแบบโบราณ โดยมีต้นกำเนิดมาจากการที่ได้ดูได้เห็น และการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น ที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มาทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในอดีต และถูกถ่ายทอดกันมาผ่านกระบวนการปฏิบัติของแต่ละท้องถิ่นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมะพร้าวถือเป็นพืชที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน คุณสมบัติที่ดีของมะพร้าว คือ ส่วนต่างๆของมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลา รากมะพร้าว กาบมะพร้าว ประเภทของรูปแบบผลิตภัณฑ์มะพร้าว เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรม มีมากมายหลายชนิด ขึ้นอยู่กับวัสดุที่นำมาใช้ จากส่วนต่างๆ ของมะพร้าว

นายบัว คุณกะมุต
บ้านเลขที่ ๖๘ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

การสานกระจาดหาบ ชุดไม้คานสาแหรก ชุมชนบ้านหมี่ และกกม่วง เป็นการสานแบบโบราณ โดยมีต้นกำเนิดมาจากการที่ได้ดูได้เห็น และการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่นที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มาทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในอดีต และถูกถ่ายทอดกันมาผ่านกระบวนการปฏิบัติของแต่ละท้องถิ่นมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านนิยมออกมาใช้ในงานประเพณีสารทไทยพวน ชาวบ้านจะนำออกมาใช้ในการใส่อาหารกับข้าว ไปทำบุญถวายพระที่วัดกันทุกบ้าน นับว่ามีความผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน

๓. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมผ้าด้นมือ (บ้านดอนยายเหม) ผ้าห่ม/ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน แผ่นโชว์ข้าง และเสื้อผ้า

เลขที่ ๑๔๒ หมู่ ๓ (บ้านดอนยายเหม) ตำบลกระจัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๑-๘๐๔๑-๙๓๕ , ๐๓๕-๔๕๙-๙๑๙

ประวัติความเป็นมามีการรวมกลุ่มหัตถกรรมผ้าด้นมือ ปี พ.ศ.๒๕๓๒ ได้เป็นกลุ่มหัตถกรรมผ้าด้นมือสินค้า OTOP ปี พ.ศ.๒๕๔๖ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าด้นมือ ปี พ.ศ.๒๕๔๘ การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมาชิกกลุ่มได้ทำผ้าไหมด้นมือ โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองซึ่งมีแห่งเดียวของจังหวัดสุพรรณบุรี

- กระบวนการผลิต ในการผลิตผ้าห่ม/ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน มีกระบวนการผลิตเหมือนกัน คือ

๑) นำแบบจากลูกค้ามาวางบนผ้า มาเขียนแบบ แล้วทำการสอย

๒) เมื่อสอยเสร็จ นำไปซักรีด แล้วเขียนลาย

๓) นำส่งไปด้นโดยการใช้สะดึงขนาดใหญ่ แล้วเก็บริมผ้า

๔) ทำการเก็บริมให้ได้ขนาดที่ต้องการ

๕) ทำการสอยริมผ้า นำไปซัก แล้วนำส่งให้ลูกค้า

๔. กลุ่มกิจกรรมเครื่องสานผักตบชวา หมู่ที่ ๕ (บ้านหนองสลัดได)

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มเริ่มต้นจากกลุ่มชาวบ้านนำโดย นางสุดใจ ชุ่มเพ็งพันธ์ ได้ร่วมกันก่อตั้ง และช่วยกันฟื้นฟูการจักสานเครื่องใช้ด้วยผักตบชวา ซึ่งเป็นวัชพืชในพื้นที่มาทำให้เกิดประโยชน์ โดยผลิตเป็นข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น กระเป๋า จานรองแก้ว และ อื่นๆ อีกมากมาย ที่ตั้ง บ้านหนองสลัดได หมู่ที่ ๕ ตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทรติดต่อสอบถามโทร ๐๓๕ - ๔๓๘ – ๓๖๑

๕. กลุ่มกิจกรรมจักสานตะกร้าสาน หมู่ที่ ๑ (บ้านหนองไผ่ล้อม)

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มเกิดจากนางสาวขวัญตา เพ็งผล ซึ่งพอมีความรู้ทางด้านการนำผักตบชวามาจักสาน เริ่มแรกก็ทำกันในครัวเรือน ในเครือญาติ และปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นที่สนใจ พอจะมีตลาดรองรับเพื่อนำไปจัดจำหน่าย จึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้เพียงพอกับความต้องการของตลาดเพื่อสร้างรายได้เสริมภายในตำบลต่อไป ที่ตั้ง บ้านหนองไผ่ล้อม หมู่ที่ ๑ ตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทรติดต่อสอบถาม ๐๓๕ – ๔๓๘ - ๓๖๑

๖. กลุ่มกิจกรรมสานตะกร้าด้วยเส้นพลาสติกหมู่ที่ ๕ (บ้านหนองสลัดได)

ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม ในปัจจุบันของใช้แฟชั่นมีการปรับตัวให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ตามความต้องการของตลาด จึงมีแนวความคิดในการประยุกต์ต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม จากสานด้วยผักตบชวา มาใช้เส้นพลาสติกเพื่อให้มีความคงทนมากขึ้น เริ่มต้นจากนายสมปอง หอมไม่หาย ผู้ริเริ่มและไปศึกษาเรียนรู้ ถึงวิธีการผลิตที่ถูกต้อง และนำมาเผยแพร่ให้กับผู้คนที่สนใจได้เรียนรู้ จนเกิดเป็นกลุ่มจักสานตะกร้า ด้วยเส้นพลาสติกขึ้น ที่ตั้ง บ้านหนองสลัดได หมู่ที่ ๕ ตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทรติดต่อสอบถาม โทร ๐๓๕ – ๔๓๘ – ๓๖๑

๗. กลุ่มกิจกรรมทำไม้กวาดดอกหญ้าและทางมะพร้าวหมู่ที่ ๕ (หนองสลัดได)

ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม นายเฉลียว คาเอี่ยม เป็นผู้ริเริ่มและเชิญชวนให้ชาวบ้านมาร่วมกันทำ พร้อมทั้งตั้งกลุ่มจัดทำไม้กวาดดอกหญ้าขึ้น เพื่อให้เป็นอีกอาชีพเสริม และยังเป็นการนำวัสดุที่มีในท้องที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณ ผลิตไม้กวาดใช้เองและส่งจำหน่ายเพื่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือน เมื่อเริ่มผลิต จนสินค้ามีคุณภาพก็เริ่มมีตลาดรองรับ เป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดงานส่งผลถึงรายได้ของคนในพื้นที่ ที่ตั้ง บ้านหนองสลัดได หมู่ที่ ๕ ตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทรติดต่อ สอบถามโทร ๐๓๕ – ๔๓๘ - ๓๖๑

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย

๑. ยาแพทย์แผนไทย/ยาสมุนไพรไทย

หลวงพ่อยิ้ม ยสธโร มาลาวงษ์ (ปัจจุบันท่านได้มรณภาพไปแล้ว) นายทองดี มาลาวงษ์ ซึ่งเป็นบุตร ได้ดำเนินการต่อจากหลวงพ่อยิ้ม ยสธโร ต้นตำรับยาแพทย์แผนไทย วัดคันทด หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เปิดให้บริการทุกวันทำการ (จันทร์ – อาทิตย์) เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. โทรศัพท์ ๐๘๒-๒๙๒-๑๕๓๗ Line ID : ๐๓๑๐๒๕๒๖

.

หลวงพ่อยิ้ม ยสธโร มาลาวงษ์ (อดีตเจ้าอาวาสวัดคันทด) ท่านเป็นเจ้าตำรับยาแผนโบราณมากกว่า ๕๐ ปี ปัจจุบันท่านได้มรณภาพและพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ ตำรับยาทั้งหมด ท่านได้มอบให้ลูกดำเนินการต่อ เพื่อได้ช่วยเหลือผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ต่อไป

สรรพคุณยาต้ม (ยาดอกและยาเกสร) เป็นยาแก้อัมพฤกษ์ อัมพาต เส้นเลือดตีบ ไขมันมาก ปวดหัวเข่าปวดหลัง เลือดลม เป็นต้น

วิธีรับประทานยาต้ม มี ๒ ห่อ (ถุงสีขาว และถุงสี) นำไปใส่หม้ออลูมิเนียม เบอร์ ๒๘ - ๓๐ เติมน้ำให้ท่วมยาต้มให้เดือด ไม่ต้องปิดฝาหม้อ อุ่นเช้า-เย็น ทานได้ประมาณ ๑ เดือน (หากอุ่นต้องเติมน้ำให้ท่วมยาทุกครั้ง) รับประทานก่อนอาหาร เช้า – เย็น ครึ่งแก้วน้ำ

๒. การทำลูกประคบสมุนไพร

นาง สุธาทิพย์ ศิริลาภา

ภูมิปัญญาไทยมีมาตั้งแต่โบราณหลังการนวดรักษาผู้ป่วย หมอมักจะนำเอาสมุนไพรที่อยู่ในห่อผ้า ซึ่งเราเรียกว่า “ลูกประคบ” มาประคบให้หลังจากการนวด หรือบางอาการที่ไม่เหมาะกับการนวด หมอนวดก็จะใช้ลูกประคบมาประคบตามส่วนต่างๆของร่างกายที่มีอาการปวดเมื่อย ทำให้เรารู้สึกผ่อนคลายสบายตัว และรับรู้ได้ถึงอาการปวดเมื่อยดีขึ้น อาการปวดตึงได้คลายลง สามารถติดต่อได้ที่ บ้านเลขที่ ๗๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โทร ๐๙๕ – ๗๙๐ - ๑๑๔

๓. นวดไทย การนวดแผนไทย หรือ การนวดแผนโบราณ

นายบุญชู ฉิมวัย

เลขที่ ๑๙ หมู่ที่ ๙ ตำบลกระจัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

เบอร์โทร ๐๓๕ – ๔๖๐๕๒๕

นวดไทย การนวดแผนไทย หรือ การนวดแผนโบราณ เป็นการนวดชนิดหนึ่งในแบบไทย ซึ่งเป็นศาสตร์บำบัดและรักษาโรคแขนงหนึ่งของการแพทย์แผนไทย โดยจะเน้นในลักษณะการกด การคลึง การบีบ การดัด การดึง และการอบ ประคบ ซึ่งรู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อ “นวดแผนโบราณ” การนวดที่ใช้ในระดับชาวบ้านด้วยท่าทางทั่วไป ไม่มีแบบแผนหรือพิธีรีตองในการนวดมากนัก อีกทั้งยังสามารถใช้อวัยวะอื่น ๆ เช่น เข่า ศอก เท้า เพื่อช่วยทุ่นแรงในการนวดได้

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

๑. รำวง

นางสุมณฑา น้อยเลิศ
อยู่บ้านเลขที่ ๔๔ หมู่ที่ ๕
ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

นางสุมณฑา น้อยเลิศ ข้าราชการบำนาญ เป็นประธานกลุ่มส่งเสริมการออกกำลังกายรำวงย้อนยุควัดชายทุ่ง เป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านรำวงมาตรฐาน จึงได้มีการรวบรวมชาวบ้านโคกหม้อ หมู่ที่ ๕ ตำบลท่าระหัด และชาวบ้านใกล้เคียง รวมตัวกันมาออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค โดยใช้สถานที่ลานหลังโบสถ์วัดชายทุ่ง ในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ – ๒๐.๐๐น. ใช้ดนตรีสด และนักร้องนำในท้องถิ่นทุกวันจันทร์, อังคาร และพฤหัสบดี ปัจจุบัน นางสุมณฑา น้อยเลิศ และคณะนางรำประมาณ ๔๐ คน ได้มีการพัฒนาต่อยอดจากการออกกำลังกายตามปกติ มาตั้งกลุ่มรำวงย้อนยุควัดชายทุ่งขึ้น มีการฝึกรำจังหวะต่างๆ เช่น จังหวะตลุง, จังหวะเซิ้ง, จังหวะออฟบิท, จังหวะชะชะช่า และการรำบาสโลป เป็นต้น ผลงานของกลุ่มรำวงย้อนยุดวัดชายทุ่ง ได้แก่ ร่วมรำในงานศาสตร์ศิลป์ศิลปินถิ่นสุพรรณร่วมใจ, ร่วมเป็นนางรำให้คณะแตรวง ส.เสงี่ยมศิลป์ ในงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์, ร่วมรำในงาน รวมพลคนรักสุขภาพบ้านดอนคาครั้งที่ ๑ เป็นต้น

๒. กลุ่มอาชีพผลิตผ้ามัดย้อม

คุณสุมินตรา รักราช

๑๕๑ หมู่ ๑๐ ตำบลกระจัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๑๖๐

โทรศัพท์ ๐๓๕-๕๖๕-๓๖๕, ๐๘๑-๗๕๑-๖๓๘๑

กลุ่มอาชีพผลิตผ้ามัดย้อมมีขั้นตอนและวิธีการทำการมัดย้อม เป็นการมัด ผูก เย็บ หนีบ หรือเป็นการ“กันสี” ในส่วนใดส่วนหนึ่งของผ้าที่ผู้ย้อมไม่ต้องการให้เกิดสีที่จะย้อมในครั้งนั้นๆ โดยใช้วัสดุต่างๆ เช่น เหรียญ เชือกปอ เชือกฟาง ไม้หนีบ ด้ายหรือถุงพลาสติกมาเป็นวัสดุช่วยในการกันสีร่วมกับการม้วน พับ จับ จีบ ขยำ หรือเย็บผ้า ซึ่งจะให้ผลลัพธ์ของลายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลวิธีในการออกแบบสี และการผสมผสานเทคนิคต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันของผู้ย้อมโดยเรียกว่าการสร้างลวดลายด้วยกรรมวิธีนี้ว่า “ผ้ามัดย้อม”

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีไทย

๑. ปี่พาทย์มอญ

นายสมบูรณ์ เนตรสว่าง

อยู่บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๑ – ๙๔๔๔๙๒๑

นายสมบูรณ์ เนตรสว่าง อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลท่าระหัด ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวงปี่พาทย์มอญ "ศิษย์ศรทอง" สุพรรณบุรี ได้เล่าว่า เดิมปี่พาทย์แห่งนี้เป็นวงของนายธูป เป็นสำนักดนตรีที่รู้จักกันในจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง ได้อพยพมาจากจังหวัดอ่างทอง มาตั้งรกรากทำมาหากินตั้งคณะปี่พาทย์จนเป็นที่รู้จักกันในยุคนั้น ต่อมานางต่วน บุตรสาวของนายธูป และเป็นมือระนาดเอกได้รับการสืบทอดให้ดูแลวงปี่พาทย์ และได้หาครูเก่งๆมาถ่ายทอดวิชาให้กับลูกหลาน เช่น กำนันแสวง บ้านคลัง , ครูจำรัส เพชรยวง รวมถึง ครูบัว แสงจันทร์ จนกำนันแสวง ได้เอ่ยว่า ปี่พาทย์วงนี้ได้รับการถ่ายทอดทางเพลงจากลูกศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) ทั้งนั้น เลยให้สมควรใช้ชื่อคณะศิษย์ศรทองอีกวงหนึ่ง ซึ่งก็ได้ใช้ชื่อนี้เรื่อยมา โดยมีแม่สมบัติ และนายชุน เนตรสว่าง ดูแลควบคุมวง

ปัจจุบันผู้ใหญ่สมบูรณ์ เนตรสว่าง ซึ่งเป็นบุตรชายของนายชุน เนตรสว่าง และเป็นมือระนาดเอกประจำวงปี่พาทย์ ที่ได้รับการถ่ายทอดฝึกปรือจากคุณครูจำรัส เพชรยวง , ครูบัว แสงจันทร์ และผู้ใหญ่ประเสริฐ สดแสงจันทร์ ยังคงรักษา อนุรักษ์แบบแผนทางการดนตรีไทยที่ได้รับถ่ายทอดให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งยังเปิดบ้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องดนตรีไทยและฝึกสอนการเล่นดนตรีไทยให้แก่ผู้ที่สนใจโดยเฉพาะด้านปี่พาทย์อีกด้วย

๒. ชมรมอนุรักษ์ดนตรีไทย ครูสมบุญ นาคีอนุรักษ์

ครูสมบุญ นาคีอนุรักษ์

บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ ๑ (บ้านหนองอโศก) ตำบลกระจัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๕ – ๔๖๐๕๒๕

ประวัติความเป็นมา ครูสมบุญ นาคีอนุรักษ์ เป็นครูดนตรีไทยเกษียณที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ความสามารถเรื่องเครื่องดนตรีไทย สามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้หลายประเภท มีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานของเครื่องดนตรีไทย จึงได้จัดตั้งชมรมอนุรักษ์ดนตรีไทยขึ้น ซึ่งมีสมาชิกชมรม ประมาณ ๑๐ – ๒๐ คน เป็นเด็กและเยาวชนในตำบลกระจันและตำบลใกล้เคียง หากมีกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน ทางชมรมจะมีการแสดงดนตรีไทยร่วมงานอยู่เสมอ เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และเป็นการฝึกการแสดงออกของสมาชิกในชมรมอีกทางหนึ่งด้วย

๓. การตีกลองยาวและการเล่นเพลงกลองยาว (ชุมชนบ้านทุ่งเจริญ-ท้ายคลอง)

นายสมศักดิ์ คล้ายสุบรรณ

ชุมชนบ้านทุ่งเจริญ-ท้ายคลอง

บ้านเลขที่ ๑๘๕/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

กลองยาวและรำกลองยาว เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ชาวตำบลบางปลาม้าได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาชาวบ้านจากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น กลองยาว และการรำกลองยาวใช้เล่นกันอย่างแพร่หลาย โดยนิยมใช้เล่นในงานบุญ งานประเพณีต่างๆของท้องถิ่น เช่น งานแห่นาค งานทอดกฐิน งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีถวายเทียนพรรษา เป็นต้น แต่ปัจจุบันศิลปะการแสดงพื้นบ้านกลองยาวเริ่มลดบทบาทลง ประชาชนให้ความสำคัญน้อยลง เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่

๔. ศูนย์ภูมิปัญญาไทย บ้านแม่ขวัญจิต ศรีประจันต์

ศูนย์ภูมิปัญญาไทย บ้านแม่ขวัญจิต ศรีประจันต์
ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๑ - ๙๔๕ – ๔๗๗๑

เพลงอีแซว เป็นเพลงพื้นบ้านประจำท้องถิ่นของ สุพรรณบุรี มีกำเนิดและแพร่หลายในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีและใกล้เคียง เพลงอีแซวมีความเป็นมาที่ยาวนาน มากกว่า ๑๐๐ ปี โดยในช่วงแรกๆ นั้นมีลักษณะเป็นเพลงปฏิพากย์ (เพลงโต้ตอบ) ที่หนุ่มสาวใช้ร้องยั่วเย้า เกี้ยวพาราสีกันอย่างง่ายๆ สั่นๆ กระทั่งเมื่อ ๖๐ – ๗๐ ปี ที่ผ่านมามีการดัดแปลงทำนองและลักษณะการร้องรับของลูกคู่ และบุคคลสำคัญที่ได้รับการยกย่องให้ เป็นตำนานแม่เพลงอีแซว ขวัญจิต ศรีประจันต์

๕. การร้องเพลงขอทาน

นายอุดม ข้องม่วง

ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้องเพลงขอทาน

เพลงขอทานบ้านสมุน ที่ร้องเล่นกันในหมู่บ้าน ตนเองเป็นผู้เขียนเนื้อเพลง โดยเนื้อเพลงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ว่าร้องในโอกาสอะไร ร้องเพื่อเชิดชูเกียรติให้ใคร หรือจะบอกเล่าเรื่องอะไร สามารถที่จะเขียนได้หมด อย่างเช่น กลุ่มศิลปินเพลงขอทานบ้านสมุน ได้แต่งคำร้องไว้เพื่อต้อนรับคณะกรรมการตรวจเยี่ยมความโดดเด่นของการอุทิศตนในการทำงานด้านเด็ก

นายอุดม ข้องม่วง มีความสนใจเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านโดยเฉพาะเพลงขอทานซึ่งนายมานพ ดิษฐ์กระจัน เคยเห็นการแสดงนี้มาตั้งแต่วัยเยาว์พร้อมกับเคยร่วมแสดงกับ พ่อเพลง และ แม่เพลง มาก่อนจึงมีแนวคิดที่จะฟื้นฟูการแสดงชุดนี้ขึ้นมา จึงได้ชักชวนชาวบ้านบางปูนที่มีความรู้และเคยเห็นหรือเคยแสดง จัดตั้งคณะเพลงขอทาน และมีโอกาสได้แสดงในงานวันออกพรรษาของวัดสว่างอารมณ์ จนเป็นที่ยอมรับในชุมชนเป็นอย่างดี นายอุดม ข้องม่วง จึงนำแนวคิดที่จะอนุรักษ์ศิลปะชิ้นนี้ไว้ จึงอาสาเข้ามาเป็นวิทยากรท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเพลงขอทานให้นักเรียน เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนไว้ นักเรียนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ชั้น ป.๔ – ป.๖ จึงได้ศึกษาศิลปะพื้นบ้านเพลงขอทาน ในชั่วโมงซ่อมเสริมจนสามารถแสดงเพลงขอทานได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี การแสดงในวันเทศกาลเข้าพรรษา ออกพรรษาของวัดสว่างอารมณ์ ปัจจุบัน นายอุดม ข้องม่วง ยังได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนชั้น ป.๔ – ป.๖ อย่างต่อเนื่อง

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประเพณี

๑. ประเพณีขึ้นรูปไม้ของชาวบ้านสมุน

นางชำนาญ เกิดสกุล

ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน ประเพณีท้องถิ่น

นางชำนาญ เกิดสกุล เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการถ่ายทอดขั้นตอนการปฏิบัติการเตรียมเครื่องบูชาต่อเทพยาดาที่รักษาศาลเจ้าแห่งบ้านสมุน ซึ่งทุกปีจะมีการนำสิ่งของเครื่องบูชามาถวายให้กับเทพยาดาที่คุ้มครองอยู่ที่บ้านสมุนนี้ เรียกว่า ประเพณีขึ้นรูปไม้ ซึ่งจะจัดในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี ตามความเชื่อของชาวบ้านสมุนว่า ถ้าลูกหลานคนใดแต่งงานมีครอบครัวแล้ว เมื่อมีลูกคนแรกแล้วจะต้องมาทำตามประเพณีขึ้นรูปไม้ที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา แต่ ถ้าครอบครัวใดเมื่อแต่งงานแล้ว ๓ ปี ยังไม่มีลูกก็ต้องมาร่วมพิธีตามประเพณีขึ้นรูปไม้ที่บ้านสมุน หมู่ที่ ๓ ตำบลพิหารแดง เพื่อจะได้มีลูกเพื่อสืบสายโลหิต นางชำนาญ เกิดสกุล เป็นผู้ที่มีความรู้และความชำนาญมาก ในการจัดเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ที่จะนำมาประกอบในประเพณีขึ้นรูปไม้ของชาวบ้าน และผู้นำในการทำสิ่งต่าง ๆ ในพิธีขึ้นรูปไม้ จนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านสมุนและที่อื่นว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับประเพณีขึ้นรูปไม้ของชาวบ้านสมุนตำบลพิหารแดงตลอดมา

๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

๑. ขนมกระยาสารท แม่วิเชียร

นายประสิทธิ์ ไทยขวัญ

ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

ขนมกระยาสารทแม่วิเชียร นายประสิทธิ์ ไทยขวัญ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ด้านวัฒนธรรม เรื่องความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติอาหารและโภชนาการผู้ที่ทำขนมกระยาสารทที่มีผู้นิยมซื้อไปรับประทานหรือรับไปจำหน่ายกันมาก คือ กระยาสารทแม่วิเชียร ท่านกำนันประสิทธิ์ ไทยขวัญ และคุณพรพิมล ไทยขวัญ เป็นเวลากว่าครึ่งชีวิตที่คุณแม่วิเชียร ไทยขวัญ ท่านได้ยึดอาชีพทำขนมกระยาสารทออกจำหน่าย โดยใช้ชื่อว่า กระยาสารทแม่วิเชียร วางขายที่ตลาดโพธิ์พระยา ตำบลโพธิ์พระยา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี กระยาสารทแม่วิเชียรมีชื่อเสียง ในเรื่องของรสชาติ ที่หอม หวาน อร่อย การประกอบอาชีพทำขนมกระยาสารทออกจำหน่าย แต่เดิมทำกันในระบบครอบครัว ทำกันมาเป็นเวลากว่า ๕๐ ปี เป็นรายได้ที่ให้ผลกำไรดีสามารถจำหน่ายได้ทั้งปี ช่วงเทศกาลสารทสามารถจำหน่ายได้วันหนึ่ง ๆ ประมาณ ๒๐๐ – ๕๐๐ กิโลกรัม นอกเหนือจากเทศกาลสามารถจำหน่ายได้วัน ๆ หนึ่งประมาณ ๒๐ - ๔๐ กิโลกรัม โดยจำหน่ายกิโลกรัมละ ๑๑๐ บาท ซึ่งขนมกระยาสารทนี้ สามารถส่งไปจำหน่ายในที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย จนเป็นที่รู้จัก และนิยมรับประทานนำไปเป็นของขวัญของฝากของคนทั่วไป เนื่องในเทศกาลต่าง ๆ ขนมกระยาสารทแม่วิเชียร เป็นกระยาสารทที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และถูกหลักอนามัย จนได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดอาหารดีเด่น ปี ๒๕๓๕ ของจังหวัดสุพรรณบุรี จากประธานหอการค้าจังหวัดสุพรรณบุรี จนในปัจจุบันนี้กระยาสารทแม่วิเชียรได้กลายเป็น OTOP ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพิหารแดง และจังหวัดสุพรรณบุรี

'กระยาสารทแม่วิเชียร'รสดี
คุณภาพ30ปี-การันตีความอร่อย

๒. สมุนไพรนาลูกยอ (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรน้ำลูกยอ)

นางขนิษฐา หลาโต

ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหาร

สมุนไพรน้ำลูกยอ นางขนิษฐา หลาโต ได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรน้ำลูกยอขึ้น เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๕ เนื่องจากมีแรงบันดาลใจจากนโยบาลรัฐบาลในสมัยนั้นที่ส่งเสริมให้มีการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันผลิตสินค้า โดยใช้วัตถุดิบที่มีในชุมชน โดยพื้นที่ในตำบลพิหารแดง มีความอุดมสมบูรณ์ มีพืชผักสมุนไพรที่ขึ้นตามหัวไร่ ท้ายบ้านมากมาย ดังคำกล่าวที่ว่าในหมู่บ้านเรามีสมุนไพรใกล้ตัว ปลอดสาร นำมารวมกันให้เป็นยา สร้างสินค้าชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล

๑. จุดเด่นของผลิตภัณฑ์น้ำผักสมุนไพรของกลุ่ม คือ วัตถุดิบ เป็นผัก ผลไม้ สมุนไพร ที่ได้มาจากท้องถิ่นที่สามารถกำหนดได้ว่าปลอดภัยจากสารเคมีในขั้นตอนการปลูก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ จากการรับซื้อวัตถุดิบสามารถช่วยกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน/ตำบลพิหารแดง

๒. จากยอดการสั่งซื้อในแต่ละเดือน จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ ขวด/รายการ สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนว่างงานในชุมชน/ตำบล ในการรับจ้างบรรจุขวดและปิดฉลากข้างขวด

๓. รายได้ส่วนหนึ่งหลังหักค่าใช้จ่าย เมื่อนำมาจัดสรรผลกำไรแล้ว ส่วนหนึ่งนำมาใช้ในงานสาธารณะกุศลของหมูบ้าน/ตำบล

๔. ให้บริการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคคลทั่วไป และกลุ่มองค์กรที่ขอเข้าศึกษาดูงาน สามารถสร้างรายได้ในการที่ประชาชนในหมู่บ้านนำผักสวนครัว ผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนมาจำหน่ายอีกช่องทาง

๓. ขนมเปี๊ยะ ขนมจันอับ(ชุมชนตลาดเก้าห้อง)

นายสุชาติ วจีทองรัตนา

ผู้สืบทอดการทำขนมมงคล ของชาวไทยเชื้อสายจีน

ชุมชนตลาดเก้าห้อง บ้านเลขที่ ๑๑๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางปลาม้า

อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โทรศัพท์ ๐๓๕ – ๕๘๗๖๗๘

ร้านตั้งกุ้ยกี๋ ของเราถือกำเนิดมาปีนี้ก็นานกว่า ๘๐ ปี โดยตนมาดูแล กิจการต่อจากบิดา (นายบะ แซ่ตั้ง) ซึ่งเป็นพ่อค้าชาวจีน เข้ามาค้าขายตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่ตลาดเก้าห้อง และทำขนมเปี๊ยะขายมาตั้งแต่เริ่มต้น โดยตนเข้ามารับช่วงต่อจนถึงปัจจุบันนานกว่า ๕๐ ปี ในช่วงเริ่มต้น พ่อบะใช้วิธีการหาบขนมไปส่งขายตามร้านต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง และต่อมาเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น

๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.ศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมบ้านดินสอ หมู่ ๖ ตำบลต้นตาล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ในพื้นที่ ต.ต้นตาล อ.สองพี่น้อง เป็นพื้นที่มีแม่น้ำลำคลองจำนวนมาก และมีผักตบชวามากีดขวางทางน้ำส่งผลให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน ในการกำจัดผักตบชวาเป็นปัญหาหลักของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้าน จึงช่วยกันคิดหาวิธีกำจัดผักตบชวาและนำมาสร้างมูลค่าจากผักตบชวา จนกระทั่งได้พบกับงานหัตถกรรมชิ้นหนึ่งที่โรงเรียนบางลี่วิทยา เป็นพุ่มสับปะรดที่ทำมาจากผักตบชวา ตั้งประดับไว้ที่โต๊ะหมู่โดดเด่นอย่างสวยงาม สำหรับผลงานพุ่มสับปะรดทำจากผักตบชวาเป็นฝีมือของอาจารย์ที่เคยสอนตนเองมาก่อน จึงได้เชิญอาจารย์ให้มาสอนหัตถกรรมผักตบชวาให้ชาวบ้านที่บ้านดินสอแห่งนี้ ต่อมาได้แนะนำชักชวนชาวบ้านในพื้นที่ ต.ต้นตาล อ.สองพี่น้อง เข้ามาศึกษาเรียนรู้งานจักสานผักตบชวา ซึ่งงานหัตถกรรมผักตบชวาเป็นงานฝีมือ ที่นำผักตบชวามาจักสานเป็นโซฟากะละมัง ๑ ตัว จะสามารถช่วยกำจัดผักตบชวา ในแม่น้ำ คูคลองได้ถึง ๑๐๐ ตารางเมตร ผักตบชวาที่ชาวบ้าน นำมาแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์หรือของใช้ต่างๆที่เสร็จเรียบร้อยสวยงามแล้ว จะมีราคาตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักครึ่งแสนกันเลยทีเดียว ขึ้นอยู่กับขนาดและรูปแบบยากง่ายและระยะเวลาในการทำ อย่างเช่นโซฟากะละมัง ที่มีขนาดใหญ่ ๑ ตัว จะใช้ระยะเวลาในการถัก จักสาน นานนับเดือน ผลิตภัณฑ์โซฟากะละมัง จากผักตบชวา จึงมีราคาสูงอยู่ที่ตัวละ ๓๕,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนโคมไฟรังแตน ราคา ๒๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท โคมไฟเล็ก เริ่มต้นที่ราคา ๒,๕๐๐ – ๘,๐๐๐ บาท และกระเป๋าของใช้ต่างๆขึ้นอยู่กับขนาด ราคาเริ่มต้นที่ ๒๐๐ - ๑,๕๐๐ บาท ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาจึงสร้างรายได้ ให้ชุมชนต้นตาลได้เป็นหลักล้าน อีกทั้งยังเป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านชุมชน และยังเป็นการลดปัญหาผักตบชวาในแม่น้ำ ลำคลอง และยังจะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนด้วย

๒.เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ประกาศพื้นที่คุ้มครองวัฒนธรรมชุมชนกะเหรี่ยงลุ่มน้ำลำตะเพิน

ในพื้นที่บ้านกล้วย บ้านห้วยหินดำ และบ้านป่าผาก ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนกะเหรี่ยงลุ่มน้ำลำตะเพิน ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายบนฐานองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ผูกพันอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างสอดคล้องและสมดุล อาศัยองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ความเชื่อ ผสมผสานกับกฎระเบียบชุมชน ที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ในปัจจุบัน มีการบริหารจัดการป่าเป็นสัดส่วน เช่น ป่าชุมชน ป่าพื้นที่จิตวิญญาณ ป่าใช้สอย โดยมีกติกา ในการดูแลป่า มีการจัดทำแนวกันไฟ การจัดอาสาสมัครลาดตระเวนและดับไฟป่า การทำพิธี สืบชะตาป่า อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น อันเป็นการแสดงออกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างยั่งยืน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ บนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม ภายใต้แนวคิด **“คนอยู่กับป่า”** และ **“การพัฒนาที่ยั่งยืน”** ด้วยการอาศัย วิถีภูมิปัญญา และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางสร้างความมั่นคงในที่ดินของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำ ทำให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ต้องประสบปัญหาไม่สามารถพึ่งตนเองได้

๙. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม

๑. ภาษาพวน

นางสาวจินตนา สารถี

สามารถติดต่อได้ที่ ชุมชนบ้านหมี่ บ้านเลขที่ ๑๙๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางปลาม้า
อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาษาพวน เป็นภาษาหนึ่งในเจ็ดกลุ่มใหญ่ของภาษาไทยดั้งเดิม สืบทอดมาจากยูนานเชียงแสน ราวพันกว่าปีมาแล้ว ชาวไทยพวน คือชนชาติไทยกลุ่มหนึ่งในจังหวัดสระบุรี ที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง ตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาสู่แผ่นดินไทยนานกว่า สองศตวรรษ แล้วกระจัดกระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศไทย ภาษาพวน เป็นภาษาถิ่นที่มีเอกลักษณ์ โดดเด่นเฉพาะลีลาสำเนียงไพเราะน่าฟัง ซึ่งภาษาพวนจัดอยู่ในภาษาตระกูลไต ภาษาพวน มีระบบเสียงคล้าย ภาษาไทยกลาง

๒. ด้านภาษาและวรรณกรรม นวนิยาย

นายภาณุวัตน์ คันธสาร

กองการศึกษาฯ เทศบาลตำบลศรีประจันต์

นวนิยายได้รับการถ่ายทอดทางมุขปาฐะ จนกระทั่งการเขียน การพิมพ์เจริญขึ้น จึงได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นคุณค่าด้านภาษาจึงมี ๒ ประการคือ

<u>ภาษามุขปาฐะ</u> เป็นภาษาพูดที่สื่อสารกันในระดับท้องถิ่น คำและสำเนียงภาษาจึงแตกต่างไปจากภาษาเขียน ภาษาพูดเป็นภาษาที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งกว่าภาษาเขียน

<u>ภาษาลายลักษณ์</u> นวนิยายได้รับการเรียบเรียงผ่านการกลั่นกรองของผู้เรียบเรียงอีกทอดหนึ่ง ภาษาที่ใช้แม้บางคำยังคงภาษาถิ่นไว้เพื่อคงความหมาย ความสละสลวย การลำดับเรื่องและลำดับความคิดเป็นระบบกว่าภาษามุขปาฐะ

๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม

๑.ผีเจ้านายลาวครั่ง

ความเชื่อของคนลาวครั่งที่ถือปฏิบัติ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ คือความเชื่อในอำนาจภูตผี มีความเชื่อ ๒ อย่างคือ ความเชื่อผีเจ้านายและความเชื่อผีเทวดา ในหมู่บ้านลาวครั่งจะมีหอเจ้านาย หรือศาลเจ้านายเป็นศาลจำนวน ๗ หลัง ปลูกเรียงรายหน้ากระดานหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ศาลเหล่านี้เป็นที่สถิตของผีเจ้านาย โดยเชื่อว่าผีเจ้านายจะคุ้มครองรักษาผู้คนเชื้อสายลาวครั่งในชุมชนให้ปลอดภัยจากอันตราย เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านที่มีชนเชื้อสายลาวครั่ง เปรียบดังหลักเมือง ศูนย์รวมจิตใจและที่ยึดเหนี่ยวของลูกหลานเชื้อสายลาวครั่ง สมัยก่อนพอถึงฤดูทำไร่นา ชาวบ้านก็จะมาขอผีเจ้านายให้ทำการเพาะปลูกได้ดี ลูกหลานใครเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะมาขอให้ผีเจ้านายช่วยรักษาพร้อมบนบาน

***สามารถติดต่อชาติพันธุ์ลาวครั่ง อำเภออู่ทอง, อำเภอเดิมบางนางบวช, และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. พิธีไหว้พระจันทร์หรือไหว้พระแข

พิธีไหว้พระจันทร์หรือไหว้พระแข เป็นพิธีกรรมที่ผสมผสานระหว่างพุทธศาสนากับศาสนาพราหมณ์ ถือเป็นสิริมงคลแก่ผู้ร่วมพิธีและเสริมสร้างความสามัคคีของคนในท้องถิ่น การทำพิธีในสุพรรณบุรีมีเค้าโครงความเชื่อและรูปแบบการทำพิธีความคล้ายคลึงกับในกัมพูชา จะมีที่แตกต่างไปบ้างก็เพื่อปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๕ ผู้เขียนมีโอกาสเดินทางไปสังเกตการณ์และร่วมพิธีไหว้พระจันทร์ที่วัดสามทอง ตำบลตลิ่งชัน และวัดประชุมชน (หรือวัดบ้านบึง) ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้เห็นการร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชน ความหวังในการพึ่งพิงธรรมชาติของคน รวมถึงการพยายามถ่ายทอดความรู้และคติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งน่าสนใจไม่น้อยทีเดียว ก่อนถึงวันงาน พระสงฆ์จะชักชวนชาวบ้านใกล้เคียงให้มาร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานเพียงหนึ่งวัน ก่อนงานพิธีจะมีการทำประรำพิธี โดยกั้นพื้นที่ลานโล่งของวัดที่สามารถเห็นพระจันทร์ได้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ประดับตกแต่งด้วยฉัตร สายสิญจน์ ธงและหลอดไฟหลากสี เพื่อสร้างบรรยากาศ ภายในประรำพิธีจัดสรรพื้นที่สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป พื้นที่นั่งของพระสงฆ์ และที่นั่งของฆราวาส ส่วนด้านนอกประรำพิธีมีการตั้งโครงเทียนสูงประมาณ ๑.๕๐ – ๒ เมตร ซึ่งอาจกว้างแตกต่างกันตามแต่จำนวนเทียน ที่จะประกอบพิธีในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันประกอบพิธี ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ผู้ที่ได้รับการอุปโลกน์เป็นพราหมณ์ทำหน้าที่ประกอบพิธีจะหล่อเทียนสำหรับใช้เป็นสัญลักษณ์แทนแต่ละฤดูกาลหรือแทนเดือนในรอบปี โดยตัดด้ายสำลีจำนวน ๔๘ เส้น ปั่นเป็นไส้เทียน ยึดปลายไส้เทียนด้านหนึ่งกับก้นกระบอกไม้ไผ่ ซึ่งเจาะรูและปิดด้วยก้อนดินหรือดินน้ำมัน จากนั้นนำน้ำตาเทียนและเศษเทียน ที่พระสงฆ์ใช้ระหว่างสวดมนต์ช่วงเข้าพรรษา หลอมผสมกับน้ำตาเทียนจากพิธีไหว้พระจันทร์ในปีก่อน เพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ เทลงในกระบอกไม้ไผ่ ค่อยๆ หล่อน้ำเทียนเพื่อให้เนื้อเทียนแน่นไม่เกิดฟองอากาศ รอจนเทียนขึ้นรูปดีแล้ว จะผ่ากระบอกไม้ไผ่เพื่อนำเทียนออกอย่างระมัดระวัง โดยไม่ให้เทียนหัก พร้อมทั้งตกแต่งเทียนแต่ละเล่มให้ได้น้ำหนักเท่ากันก่อนที่จะนำไปติดยึดกับโครงเทียน

หมู่ที่ ๑ บ้านสามทอง ตำบลตลิ่งชัน อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๒๓๐

โทรศัพท์ : ๐๓๕๔๒๓๑๗๗

อ้างอิง

๑. ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

๒. ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์เทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี

๓. ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์

http://www.suphan.biz/plengesaew.htm

https://www.facebook.com/LaoKhung.Thailand/?locale=pl_PL

https://www.finearts.go.th/suphanburiarchives/view

https://www.sriprachancity.go.th